

Een stad, drie rooikoppe, sewe dae.

Adeline en Lili Radloff. Pretoria: LAPA

Uitgewers, 2012. 422 pp.

ISBN: 978-0-7993-5515-4.

DOI: <http://dx.doi.org/10.4314/tvl.v50i1.20>

Een stad, drie rooikoppe, sewe dae is die debuut van Adeline en Lili Radloff. Dié twee susters se roman is vermaaklik en energiek; dit sorg vir 'n lekkerlees-storie wat jou laat áánhou lees. Op die buiteblad word die roman beskryf as 'n "Moderne stadsriller wat lees soos 'n kombinasie van Marita van der Vyver en Deon Meyer". Danie Marais verwys weer na die roman as "Tarantino does chick lit"—en inderdaad herinner van die tonele aan veral Quentin Tarantino se *Pulp Fiction*, maar dit gebeur binne 'n Suid-Afrikaanse konteks met iemand wat jou buurvrou kon gewees het. Soos die romantitel dit stel, speel die roman af in teenstellende ruimtes in en om Kaapstad, strek die verhaal oor sewe dae en is die hoofkarakters drie uiteenlopende rooikopvroue.

Dié drie vroue is onderskeidelik in hulle 20's, 30's en 40's en tree om die beurt in verskillende hoofstukke as verteller en fokalisator op. Sodoende word diverse perspektiewe op die lewe, geluk en liefde weergegee en word daar gesorg vir 'n mate van verwikkeltheid in die plot. Daar is die 36-jarige moederlike en gemoedelike Heleen; tradisioneel, naïef en sku vir aandag nadat jare saam met haar eks-man haar selfbeeld laat verbreek het. Heleen se buurvrou is die wêreldberoemde (eks-)model, Saskia de Waal, nou 'n vrou in haar veertigs wat vloek, rook en kokaiën verkoop aan wel-af kliënte. Sy is taai, bitter en ontnugter—maar soos die verhaal voortstoomroller, sien die leser ook wat agter hierdie masker versteek is. Fey is die derde rooikop en woon by Heleen in Oranjezicht as een van haar loseerders. Sy is die dogter van Afrikaanse hippies en volg in haar twintigs 'n loopbaan as 'n ontkleedanseres met haar eie besigheid; goodcleanfunincapetown.com.

Wanneer Heleen na haar egskeiding finansiële probleme in die gesig staar, neem sy vier loseerders in; Fey, die "Gay Boys" Jerry en Jeandré, en die stil en aantreklike Tristan. Heleen moet haar motor verkoop om haar huis te behou en dié verkooptransaksie is die katalisator wat die onskuldige karakters intrek tot binne die onderwêreld van internasionale dwelmshandel. Heleen se werksverpligting hou haar besig, en wanneer Fey aanbied om die motor namens haar aan 'n Namibiese kliënt te verkoop, word Fey, Jeandré, Jerry en Saskia noodgedwonge dieper en dieper gedompel in 'n mislukte dwelmstransaksie tussen dié Namibiër, 'n AWB-stereotipe en twee Bulgaarse broers. Heleen aan die ander kant bly salig onbewus van die gevaar waarin die ander karakters verkeer en gaan in die verloop van die roman deur haar eiesoortige *rites of passage*, waarin sy haarself as mens, vrou en minnares herontdek.

Die verhaallyn neem 'n lang aanloop tot waar die betrokkenheid van die dwelmsmokkelaars die fokus van die verhaaldeure word. Die kort hoofstukke en vloeiende Gebruiksafrikaans sorg egter vir 'n vinnige tempo waarin die spanning stelselmatig opgebou word. Die roman is alles behalwe vervelig en is meer as slegs 'n stadsriller. Die fokus val net so sterk op die karakters—hulle is outentieke mense met vele dimensies. Elkeen is deel van die leerskool van die lewe en kom deur onverwagte omstandighede tot lewensveranderende insigte. Een van die werklike hoogtepunte van *Een stad, drie rooikoppe, sewe dae* is die kleurvolle karaktertekening wat die leser stelselmatig intrek. Daar is 'n karakter in die boek waarmee enige leser op een of ander wyse kan identifiseer.

Nog 'n hoogtepunt is die gepaste romanstruktuur en vertelstyl, wat aanvullend werk saam met die toonaard en energie van die roman. Die kundige vervleg van verhaallyne en die variasie in die aanbod daarvan, sorg vir 'n moeitelose en interessante leeservaring.

Die roman bestaan uit sewe afdelings—vir elkeen van die sewe dae van die vertelde tyd. Die leser word uit die staanspoor georiënteer ten opsigte van ruimte en chronologie—die hoofstukke is ingedeel volgens watter rooikopverteller aan woord is, asook die tydsverloop.

Die drie hoofvertellers word afgewissel met 'n derdepersoonsverteller wat die gedagtegang van die stereotipiese AWB-karakter weergee en so die leser 'n blik gee op sy innerlike motivering: “Hy bly in 'n moorddadige land” kan gesien word as 'n romanproloog waarin dié karakter se manier van dink duidelik verklap dat hy met 'n diep verbitterdheid rassisties, seksisties en homofobies is. Reeds met die “proloog” word daar begin om subtiel spanning op te bou en te sorg dat die leser begin bespiegel.

Daar is hoofstukke wat slegs uit dialoog of 'n telefoonoproep bestaan—'n goeie illustrasie van die skryfreël *show, don't tell*—maar dit word ook afgewissel met 'n kreatiewe manier van *tell*, waar daar telkens in hoofstukke belangrike agtergrondinligting verskaf word op 'n eerlik-reguit en dikwels humoristiese wyse onder opskrifte soos “Waarom Fey se ouers vir haar so 'n vreemde naam gekies het”, “Hoe om in jou veertigs nog in 'n nommer agt te pas”, “Waarom Jerry en Jeandré na hulself verwys as Die Gay Boys” en “Die spelreëls van romanse, volgens Saskia de Waal”. Die leser word verder ingelig deur die gebruik van wisselende bladuitleg, soos 'n koerantberig, briewe en ook die e-pos korrespondensie.

'n Prysenswaardige eienskap van *Een stad, drie rooikoppe, sewe dae*, is die sonder-handskoene gebruik van humor. In hierdie opsig kan die roman beskryf word as 'n misdad-komedie wat in 'n vernuwing van Marita van der Vyver-styl gelaai is met ironiese, skerp, sarkastiese, droë, byderwetse, tong-in-die-kies humor. Saskia het met haar droë en siniese sin vir humor die manier om dinge kwyt te

raak soos byvoorbeeld: “Elke keer as ek deesdae 'n sigaret aansteek by vriende, kyk hulle my aan asof ek op die mat gekak het.” Fey is sarkasties en speels en gebruik woorde soos “liplapa” om te verwys na 'n snor. Sy vertel ook byvoorbeeld die verhaal van hoe haar vriend, Lang Willem, 'n “bachelors” moes organiseer en dit die begin was van haar loopbaan as ontkleedanseres:

Maar omdat omtrent al hulle vriende full-on-screaming heart attacks sou kry as so 'n Bellarussiese Pramprinses daar opdaag, is yours truly gevra om vir hulle te strip. (Flippit, mens dans so een of twee maal bietjie getrek op 'n tafel en mense kry sommer 'n heel verkeerde idee oor jou.)

Maar dit was nie al nie. Wag hiervoor. Hulle het my toe nog boonop ook gesmeek om nie net randomly te strip nie. O jirre nee. Dit, volgens Lang Willem, was “só 2008”. Nee, ek moes strip op 'n ironiese manier—jy weet. “Half retro en totally cool”.

Postmodern stripping. Ek vra jou.

Kritiek kan teenoor die roman aangevoer word vir die stereotipiese gesprekke van die “Gay Boys” en Saskia se geneigdheid om in Amerikaanse styl te laster, asook teenoor die aanraak van 'n magdom (Suid-Afrikaanse) probleemkwessies: politiek, wantroue teen vreemdelinge in Suid-Afrika, homofobie, promiskuïteit, dwelmhandel, misdaad, die problematiek van 'n multikulturele bestaan, rassisme, seksisme, wapengeweld, die onverskillige bestuurders van taxi's, moord, vooroordeel, seksuele misbruik, vrouemishandeling, aborsie, skynheiligheid, geloof, kultuurgebondenheid teenoor die wees van 'n Afrikaan/Suid-Afrikaner, eetsturnisse, die stereotipe van 'n korrupte polisie-diens, die problematiek rondom grondbesit, en so meer. Die gevaar ontstaan dat die dekking van so 'n verskeidenheid kwessies die verhaal tot oppervlakkigheid kan leen. Die balans word egter behou deur beheersde skrywershande

wat dié kwessies deel maak van verhaallyne waarin die uitgangspunt optimisties bly en ontwikkelende liefdesverhoudings en karakterverhale met teerheid en speelsheid aangebied word.

Alhoewel die plot kan neig tot die resepmatige word dit teëgewerk deur onverwagte gebeure, skerp humor, en vermaaklike en plek-plek diepgaande karaktertekening en -groei. Daar is clichés, ongeloofwaardighede en oorbodighede, maar indien die leser in staat is om literêre puntenerigheid agter te laat en hom/haar laat meesleur, hou *Een stad, drie rooikoppe, sewe dae* 'n plesierige leeservaring in. Die roman is geen intellektuele uitdaging nie, maar die plot is goed uitgewerk, uiteengesit en bymekaargebring; die karakters het 'n verlede, 'n spanningsvolle hede, en ook beslis 'n toekoms waarin elke rooikop haar eie gelukkige, en dikwels onvoorspelbare, einde kry.

Ihette Jacobs
jacobi1@unisa.ac.za
Universiteit van Suid-Afrika
Pretoria